

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การเตรียมความพร้อมภาคไม้ผลเพื่อรองรับผลกระทบจากข้อตกลงเขตการค้าเสรี

1. ความนำ

ปัจจุบันการค้าเสรีได้รับการผลักดันให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางทั่วโลก ด้วยแนวคิดที่ว่าประเทศต่างๆ ควรผลิตสินค้าที่ได้เปรียบเชิงแข่งขันเป็นหลัก และนำเข้าสินค้าที่เสียเปรียบเชิงแข่งขัน โดยลดอุปสรรคทางการค้า ด้วยวิธีการลดภาษีนำเข้าให้ต่ำลงจนประเทศคู่สัญญาเลิกเก็บภาษีนำเข้า ในที่สุด สำหรับประเทศไทยนั้นได้จัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Agreement, FTA) กับประเทศต่างๆ เช่น จีน บาหลีเรน ญี่ปุ่น เปรู อินเดีย และ ออสเตรเลีย ทั้งยังอยู่ในระหว่างเจรจาอีกหลายประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาภาพและศักยภาพในการส่งออก ด้วยการขยายโอกาสและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน สร้างพันธมิตรทางเศรษฐกิจและดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ทั้งนี้การจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีส่งผลกระทบต่อภาคส่วนต่างๆทั้งในทางบวกและทางลบ การศึกษานี้ได้ศึกษากลุ่มสินค้าผลไม้ เนื่องจากเป็นกลุ่มสินค้าเกษตรที่ได้รับการกล่าวถึงว่าน่าจะได้รับผลกระทบทางลบ และข้อมูลจากกรมศุลกากรระบุว่า ภายหลังจากการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี การเพิ่มขึ้นของมูลค่าการนำเข้าผลไม้และผลิตภัณฑ์มากกว่าการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการส่งออกถึง 356.24 ล้านบาท

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาความได้เปรียบเสียเปรียบของกลุ่มสินค้าผลไม้ของข้อตกลงเขตการค้าเสรีแต่ละสัญญา
- 2) เพื่อศึกษาความได้เปรียบเสียเปรียบของกลุ่มสินค้าผลไม้จากข้อตกลงเขตการค้าเสรีในภาพรวม
- 3) เพื่อศึกษาสถานการณ์การผลิตสินค้าผลไม้ของไทย
- 4) เพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการแข่งขันของสินค้าผลไม้ของไทย
- 5) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมของภาคเกษตรที่เกี่ยวข้องกับไม้ผลของไทย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิและข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ ดังนี้

3.1 การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ ศึกษาข้อตกลงเขตการค้าเสรีของไทยที่ทำกับประเทศต่างๆ และภาพรวมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับไม้ผลและผลิตภัณฑ์ ศึกษาสถานการณ์การผลิตไม้ผลและการค้าผลไม้ที่สำคัญของประเทศไทย 5 ชนิด ได้แก่ ลำไย ทุเรียน มังคุด มะม่วง และส้มเขียวหวาน รวมถึง

ศึกษาอุปสรรคในการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีของไทย การเตรียมความพร้อมของภาครัฐ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน ซึ่งได้แก่ภาคการผลิต (เกษตรกร) ภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรมแปรรูปและภาครัฐ ด้วยเทคนิคต่างๆ ทั้งวิธีการเชิงปริมาณ และวิธีการเชิงคุณภาพ ได้แก่

3.2.1 การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม (questionier interview)

3.2.2 การสัมมนาแบบมีส่วนร่วม (particitatory seminar)

3.2.3 การสัมมนาแบบเจาะกลุ่ม (focus group seminar)

4. ผลการศึกษา

4.1 ข้อได้เปรียบเสียเปรียบกลุ่มสินค้าไม้ผลแต่ละสัญญา

“ไทย-ออสเตรเลีย” พบว่า ภายหลังจากทำ FTA ไทยยังคงได้เปรียบดุลการค้า หลังทำ FTA กับออสเตรเลีย ผลไม้นำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ ผลไม้สดเมืองหนาว เช่น อโวคาโดสดหรือแห้ง องุ่นสด แอปเปิ้ลและควินซ์สด พืชสด เป็นต้น สำหรับองุ่นสดเป็นสินค้าที่ไทยมีมาตรการปกป้องพิเศษ ในส่วนผลไม้ส่งออกที่สำคัญได้แก่ ของปรุงแต่งจากพืช/ผัก/ผลไม้และลูกนัตและของปรุงแต่งเบ็ดเตล็ดที่บริโภค

“ไทย-นิวซีแลนด์” พบว่า ภายหลังจากทำ FTA ไทยมีแนวโน้มขาดดุล ซึ่งเป็นผลมาจากไทยนำเข้านมและผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น สินค้านำเข้าที่สำคัญหลังทำ FTA ได้แก่ ผลไม้สดเมืองหนาว เช่น เชอร์รี่ สตรอเบอร์รี่ กีวี เป็นต้น ผลไม้เหล่านี้นำมาใช้ในอุตสาหกรรมอาหารเป็นส่วนใหญ่ ส่วนสินค้าส่งออกที่เพิ่มขึ้นนั้น พบว่า ไม่ใช่จำพวกผลไม้ แต่จะเป็นสินค้าประเภทธัญพืช ของปรุงแต่งจากเนื้อสัตว์/ปลาและสัตว์น้ำ และของปรุงแต่งเบ็ดเตล็ดที่บริโภคได้ เป็นต้น

“ไทย-จีน” พบว่า ภายหลังจากทำ FTA การค้าผลไม้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นทั้งการส่งออกและการนำเข้า ถึงแม้ไทยยังได้เปรียบดุลการค้าไม้ผล แต่การเพิ่มขึ้นของมูลค่าการนำเข้าสูงกว่าการเพิ่มขึ้นของการส่งออก ผลไม้ที่ประเทศไทยส่งออกไปยังประเทศจีนที่สำคัญ คือ ลำไยสด/แห้ง ทุเรียนสด มังคุด ลิ้นจี่ กัลยไช้ มะพร้าว ส่วนผลไม้ที่ไทยนำเข้าจากจีนที่สำคัญ คือ แอปเปิ้ล สาลี่ ลูกนัต องุ่น ส้มแมนดาริน สตรอเบอร์รี่

“ไทย-อินเดีย” พบว่า ภายหลังจากทำ FTA ได้มีการลดภาษีนำเข้าสินค้าเร่งลดภาษี (Early Harvest) ซึ่งเป็นสินค้าเกษตรจำนวน 11 รายการ ในที่นี้มีผลไม้ ได้แก่ มังคุด/มะม่วง องุ่น

แอปเปิ้ล ทุเรียน เงาะ/ลำไย/ทับทิม ในภาพรวมหลังการลดภาษี การค้าของไทยได้เปรียบดุลการค้าเหนืออินเดีย โดยพิจารณาจาก ทิศทางของดุลการค้าสินค้าเกษตรเร่งลดภาษีของไทย พบว่า ไทยได้เปรียบดุลการค้าสำหรับสินค้าผลไม้ประมาณร้อยละ 77

4.2 ข้อได้เปรียบเสียเปรียบของกลุ่มสินค้าผลไม้จากข้อตกลงเขตการค้าเสรีในภาพรวม

ภายหลังจากการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี พบว่า ประเทศไทยมีการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการนำเข้าผลไม้และผลิตภัณฑ์มากกว่าการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการส่งออก เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง ปี 2549 กับ ปี 2550 พบว่า การเพิ่มขึ้นของมูลค่าการนำเข้าสูงกว่าการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการส่งออกถึง 356.24 ล้านบาท โดยผลไม้ที่มีการส่งออกเพิ่มขึ้น ได้แก่ ส้มเขียวหวาน มะม่วงสด ลำไยสดหรือแช่เย็นจนแข็ง ลำไยแห้ง ลำไยบรรจุภาชนะอัดลม เงาะสด สับปะรดแห้ง ลิ้นจี่บรรจุภาชนะอัดลม เป็นต้น ส่วนผลไม้ที่นำเข้าเพิ่มขึ้น ได้แก่ แอปเปิ้ลสด องุ่นสด ลิ้นจี่สด แพร์และควินซ์สด ลูกพลับสด เป็นต้น

4.3 สถานการณ์การผลิตสินค้าผลไม้ของไทย

“ลำไย” ประเทศไทยเป็นประเทศส่งออกลำไยรายใหญ่ของโลก มีส่วนแบ่งการตลาดของโลกอยู่ที่ร้อยละ 80 มีมูลค่าการส่งออกปีละกว่า 5,000 ล้านบาท ส่งออกลำไยใน 4 รูปแบบ คือ ลำไยสด ลำไยอบแห้ง ลำไยกระป๋อง และลำไยแช่แข็ง ประเทศคู่แข่งที่สำคัญ คือ เวียดนาม และ จีน ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ จีน อินโดนีเซีย สหราชอาณาจักร สิงคโปร์ เมียนมาร์ ลาว มาเลเซีย สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส และ เกาหลี ขณะนี้รัฐบาลได้ ส่งเสริมตลาดภายในและขยายตลาดส่งออกในตลาดเดิม ได้แก่ จีน อินโดนีเซีย และตลาดใหม่ ได้แก่ อินเดีย คูบา ออสเตรเลีย

“ทุเรียน” ไทยเป็นประเทศส่งออกทุเรียนอันดับ 1 ของโลก มีส่วนแบ่งในตลาดโลกถึงร้อยละ 90 แนวโน้มจำนวนพื้นที่ปลูกทุเรียนได้เพิ่มสูงขึ้นมาโดยตลอด การส่งออกทุเรียนมี 4 รูปแบบ คือ ทุเรียนสด ทุเรียนแช่แข็ง ทุเรียนกวน และทุเรียนอบแห้ง ประเทศที่เป็นคู่แข่งในปัจจุบัน ได้แก่ เวียดนาม มาเลเซีย และออสเตรเลีย ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ จีน สหราชอาณาจักร ไต้หวัน อินโดนีเซีย สหรัฐอเมริกา และรัสเซีย ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายปรับโครงสร้างการผลิตทุเรียนให้ได้คุณภาพมาตรฐาน GAP, GMP, และ HACCP จัดทำ contract farming พร้อมสร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาระบบโลจิสติกส์เพื่อกระจายผลผลิตสู่ผู้บริโภคปลายทางอย่างรวดเร็ว

“มังคุด” ไทยส่งออกเป็นอันดับ 1 ของโลก มีส่วนแบ่งการตลาดโลกประมาณร้อยละ 83 แนวโน้มของพื้นที่ปลูกมีการขยายการผลิตอย่างมาก ปัจจุบันประเทศไทยส่งออกมังคุดใน 2 รูปแบบ คือ มังคุดสด และมังคุดแช่แข็ง ประเทศคู่แข่งที่สำคัญ ได้แก่ อินโดนีเซีย และ เวียดนาม ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ จีน ฮองกง ญี่ปุ่น เวียดนาม เมียนมาร์ และ สหรัฐอเมริกา ขณะนี้ภาครัฐมีนโยบายในการปรับโครงสร้างการผลิตมังคุดคุณภาพมาตรฐาน GAP, GMP, HACCP เน้นสร้างมูลค่าเพิ่ม พร้อมวิจัยและพัฒนาเครื่องมือตรวจสอบเนื้อแก้วยางไหลในผล สร้างตราสินค้ามังคุดไทย ขยายการส่งออก และพัฒนาระบบโลจิสติกส์

“มะม่วง” ใช้บริโภคในประเทศในรูปผลสดถึงร้อยละ 98 ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกมะม่วงรายย่อย มีส่วนแบ่งการตลาดโลกอยู่ที่ร้อยละ 2.65 มูลค่าการส่งออกมะม่วงและผลิตภัณฑ์ปีละกว่า 800 ล้านบาท คู่แข่งที่สำคัญ คือ ฟิลิปปินส์ และอินเดีย ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น มาเลเซีย ออสเตรเลีย อังกฤษ เยอรมัน สหรัฐอเมริกา และ เนเธอร์แลนด์ ขณะนี้รัฐบาลมีนโยบายในการปรับโครงสร้างการผลิตมะม่วงคุณภาพมาตรฐาน GAP, GMP, HACCP สร้างมูลค่าเพิ่มด้วยการแปรรูปเป็น ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ พัฒนารรภัณฑ์ในลักษณะ fresh chilled เพิ่มการส่งออกในตลาดเดิม และขยายการส่งออกในตลาดใหม่

“ส้มเขียวหวาน” ผลผลิตร้อยละ 99 ของผลผลิตสดใช้บริโภคภายในประเทศ ปริมาณการส่งออกส้มเขียวหวานในรูปผลสดมีน้อย ส่วนใหญ่นำเข้าส่วนใหญ่จากจีน แนวโน้มจำนวนเนื้อที่ให้ผลผลิต ปริมาณผลผลิตและมูลค่าของผลผลิตส้มเขียวหวานของประเทศไทยเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด ประเทศคู่แข่งที่สำคัญ คือ จีน เวียดนาม และ ฟิลิปปินส์ ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ เมียนมาร์ ลาว จีน อินโดนีเซีย และกัมพูชา ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายในการปรับโครงสร้างการผลิตส้มเขียวหวานคุณภาพ สร้างมาตรฐานสุขอนามัยและระบบรับรองคุณภาพ สร้างมูลค่าเพิ่ม โดยพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ สร้างระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพทั้งด้านการผลิตและการตลาด

4.4 ความเป็นไปได้ของการแข่งขันของสินค้าผลไม้ของไทย

ความสามารถในการแข่งขันของสินค้าผลไม้ของไยนั้น หากพิจารณาจากปัจจัยภายในแล้วพบว่า ผลไม้มีศักยภาพที่จะปรับปรุงคุณภาพและขยายการผลิตนอกฤดู โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และสามารถแปรรูปได้มากขึ้นทั้งปริมาณและชนิดผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะทำได้มากขึ้นส่วนทางด้านตัวเกษตรกรเองบางส่วนมีความรู้และสามารถผลิตผลไม้ให้มีคุณภาพ และวางแผนการผลิตให้ได้รับผลผลิตในระยะเวลาต่างๆอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดมากขึ้น เกษตรกรบางส่วนมีคู่ค้าแน่นอน มีการทำการเกษตรแบบมีสัญญา ส่งผลให้ขายผลผลิตได้มากขึ้นและไม่มีปัญหาเรื่องราคา เกษตรกรบางส่วนมีการรวมกลุ่มการผลิตเพื่อส่งออกที่เข้มแข็ง และสร้างเครือข่าย

ความร่วมมือกับผู้ประกอบการ และภาครัฐมากขึ้น เมื่อพิจารณาถึงผู้ประกอบการแล้ว พบว่า พ่อค้าคนกลางบางส่วนมีเทคนิคและกลยุทธ์ทางการตลาดสูง และมีความสามารถในการจัดการผลผลิตเพื่อสนับสนุนผู้ส่งออกและอุตสาหกรรมแปรรูปได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการรวมกลุ่มและมีความร่วมมือกันมากขึ้น ผู้ส่งออกผลไม้สดและผู้แปรรูปบางรายมีงานวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ที่นำไปสู่ความหลากหลายของสินค้า ส่วนภาครัฐเองก็มีกองทุนเพื่อรองรับผลกระทบจาก FTA

เมื่อพิจารณาปัจจัยภายนอกในส่วนของตัวผลไม้ พบว่า ตลาดต่างประเทศต้องการผลไม้คุณภาพในปริมาณที่มากขึ้นและสม่ำเสมอขึ้น ผลไม้ไทยเป็นที่นิยมบริโภคในบางประเทศมากขึ้น ประกอบกับกระแสนิยมในการดูแลสุขภาพส่งผลให้มีการบริโภคผลไม้มากขึ้น ส่วนทางด้านตัวเกษตรกร เทคโนโลยีสารสนเทศและชนิดสื้อมีหลากหลาย ทำให้เกษตรกรเข้าถึงข้อมูลและเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ มากขึ้นและรวดเร็วขึ้น ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชนและภาครัฐ ในการพัฒนาการผลิต การตลาด การแปรรูป การสร้างมูลค่าเพิ่ม การรวมกลุ่ม และสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกันมากขึ้น รวมทั้งการสนับสนุนสินเชื่อในการลงทุนจากสถาบันการเงินของรัฐ ในส่วนของผู้ประกอบการ พบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ผู้ประกอบการเกษตรกรเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารและเทคโนโลยีใหม่ๆ มากขึ้นและรวดเร็วขึ้น มีแหล่งวัตถุดิบเป็นทางเลือกมากขึ้น ราคาถูกลง และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมากขึ้น ทั้งด้านการลงทุน ความรู้เทคโนโลยีและการวิจัยเพื่อพัฒนา ประกอบกับภาครัฐมีความร่วมมือกับต่างประเทศมากขึ้น ในการวิจัย การพัฒนา การกำหนดมาตรฐานและมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร

อาจกล่าวได้ว่า ทั้งเกษตรกรและผู้ประกอบการ ต้องมีการปรับตัวให้ผลผลิตสินค้าที่ตรงตามความต้องการของตลาด ทั้งในแง่คุณภาพ ปริมาณ และระยะเวลา ผู้ที่สามารถปรับตัวได้จะสามารถแข่งขันและได้รับประโยชน์จากการทำข้อตกลงการค้าเสรี

4.5 ข้อเสนอแนะในการปรับตัวของภาคไม้ผลของไทยเพื่อรองรับข้อตกลงเขตการค้าเสรี

ภาคการผลิต ภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม และภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกันไม้ผลของไทยควรปรับตัวเพื่อรองรับเขตการค้าเสรี ดังนี้

4.5.1 ภาคการผลิตหรือเกษตรกร ควรพัฒนาด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีด้วยการศึกษา เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ คัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์ไม้ผลให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการตลาดมากขึ้น พัฒนารูปแบบของผลผลิต ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ รวมทั้งพัฒนาวิธีการจัดจำหน่ายพร้อมกันนี้ควรบริหารจัดการผลิตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน โดยลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง วางแผนการลงทุน การผลิต และการตลาดให้เหมาะสม มุ่งผลิตไม้ผลเน้นที่คุณภาพ กระจายการผลิต

ให้มีผลผลิตต่อเนื่อง เพิ่มประสิทธิภาพการตลาดด้วยการรวมกลุ่มจำหน่าย สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าแปรรูปผลไม้ และจัดทำบัญชีฟาร์ม รวมกลุ่มเกษตรกรให้เข้มแข็ง และสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตผู้ประกอบการ และภาครัฐ รวมทั้งศึกษาและยึดถือปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านความปลอดภัยและคุณภาพของผลไม้

4.5.2 ภาคธุรกิจ ผู้ประกอบการค้าผลไม้ทั้งการค้าในประเทศและส่งออก ควรติดตามศึกษาวิจัยพฤติกรรมกรรมการบริโภค เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว และระบบโลจิสติกส์ บริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการลงทุนและการตลาดโดยวางแผนการผลิตและการตลาดร่วมกับเกษตรกรจัดการผลผลิตหลังเก็บเกี่ยวให้ถูกต้องและเหมาะสม สร้างมาตรฐานของผลไม้ไทย ส่งเสริมการตลาดจัดการข้อมูลสารสนเทศให้ทันสมัย พัฒนาระบบโลจิสติกส์ รวมกลุ่มและสร้างเครือข่าย รวมทั้งศึกษากฎระเบียบและเงื่อนไขของผู้รับซื้อสินค้า และปฏิบัติตามมาตรการกฎระเบียบ ข้อตกลงต่าง ๆ และดำเนินธุรกิจอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม

4.5.3 ภาคอุตสาหกรรมแปรรูป ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ให้หลากหลาย จัดการบริหารการผลิต การตลาด และการลงทุน เพิ่มขีดความสามารถโดยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาระบบการผลิตให้ได้มาตรฐานสากล สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า ขยายตลาด และหาข้อมูลความรู้ด้านการค้า การเงิน การลงทุน และศักยภาพของคู่ค้า ขณะเดียวกันควรรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายเพื่อร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกัน พร้อมทั้งศึกษากฎระเบียบ มาตรการการค้าเกี่ยวกับสินค้าที่ผลิต

4.5.4 ภาครัฐ ควรทำการวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบเกี่ยวกับการผลิต การตลาด และการแปรรูป พร้อมทั้งเผยแพร่ผลการวิจัย ข้อมูลข่าวสาร และให้ความรู้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้รัฐยังควรกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านไม้ผลให้ชัดเจน กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง ให้ความรู้และอบรมบุคลากรให้สามารถทำงานได้จริงจังและจับใจ สนับสนุนการนำเทคโนโลยีการผลิตมาประยุกต์ใช้ด้วยการจัดระบบสนับสนุนให้เพียงพอและสอดคล้องกับความต้องการ รวมทั้งพัฒนาตลาดผลไม้ให้ขยายไปยังประเทศต่าง ๆ ส่งเสริมและสนับสนุนการแปรรูป พัฒนาระบบโลจิสติกส์ สนับสนุนการลงทุน ส่งเสริมการรวมกลุ่มและเครือข่ายทั้งแนวนอนและแนวตั้ง กำหนดกฎ ระเบียบ และจัดการกำกับตรวจสอบ ให้ทุกฝ่ายปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด การทำข้อตกลงระหว่างประเทศ รัฐควรให้โอกาสทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาคการผลิต ภาคธุรกิจ และภาคการสนับสนุน มีส่วนร่วมในการทำข้อตกลงเพื่อให้ทุกฝ่ายเตรียมความพร้อมรับผลจากการทำข้อตกลงที่เกิดขึ้น